

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula XIV. Ab extremo ad extremum non fit transitus nisi per media

urn:nbn:de:bsz:31-102400

ant, à quibusdam privationibus esse regressum abia-
 re non esse; ex altera, non posse assignari certum
 genus earum, à quibus fit aut non fit reditus. cum in
 utroque ordine sint aliqua, quarum forme sunt per
 modum actus, alie per modum habitus & potentie,
 nonnulla ingenta, alie extrinsecus advenientes, ut
 ex dictis perspicuum est: hanc rationem ex parte
 cause reddiderunt. Quando posita privatione non
 tolluntur cause sufficientes ad productionem forme,
 possibilis est naturaliter regressus ad eandem specie
 primam; quando vero quomodocumque tolluntur,
 non est possibilis. Ostendere autem, quibus cum pri-
 vationibus causa remaneant aut auferantur: lon-
 gissimum est, & singularum eget commemoratione.
 siquidem nullum commune principium hactenus
 inventum est, quod omnia comprehendat. Hac
 Connimbricenses, quos vide.

REGULA XIV.

*Ab extremo ad extremum non fit transitus
 nisi per media.*

SIVE:

*Transientem ab extremo ad extremum
 oportet transire per omnia media.*

I. Pertinet hæc Regula ad contraria, quia per
 extrema contraria intelliguntur, ut clarum esse
 ex X. Met. cap. X. ex quo Regula ista desumpta
 est. Quò pertinet, quod Galenus l. de facult. nat.

lib. 1. cap. 1. §. 1. ubi dicitur: *transire per omnia media.*

ere potest
 eir. & id in
 ur gram.
 is sanguis
 Testatur
 it: At pla-
 mutatio-
 si ex mor-
 ia regressi-
 gignatur,
 vinum,
 dum s. v.
 quam. aer
 pondet.
 in aërem
 cum et-
 ia proxi-

m. c. X.
 ationem
 eã, quod
 regressus,
 tur, qui-
 t coma-
 quibus

utuntur
 ensium.
 te vide-
 ant;

c. Albedinem & nigredinem, utpote colores extremos, non abire in se mutuò, nisi per medios, docet.

II. Est autem duplex medium: Unum *secundum subjectum*, id scilicet, de quo neutrum oppositorum verè prædicatur: sicut v.g. lapis est medium inter sanum & ægrum, cum nec sanus sit, nec æger, h. e. cùm sit ejusmodi subjectum, de quo nec ægrum nec sanum prædicari potest. Hoc modo etiam aër est medium inter album & nigrum. Alterum *secundum formam*, forma nempe media, inter formas contrarias. Hujusmodi medium Zabarella *Lib. de Mixture* facit duplex, idque ex locis Averrois ab ipso citatis id se facere dicit. Unum est, *per formalem mixturem contrariorum in gradibus remissis*, h. e. ejusmodi medium, quod constat ex extremis remissis formaliter: ut, tepidum aut calidum ut sex, & si albo parum nigri immiscueris. Alterum est *per virtualem continentiam seu participationem extremorum*, h. e. hujusmodi medium, in quo extrema virtualiter tantum insunt: ut viride, rubrum, & alij intermedii colores. Suarez *in Indict. locup.* addit *tertium genus*, quod vocat *medium per recessum ab utroq; extremo*, qualis est virtus inter duo extrema media. Vide Ejusd. *Disp. Metaph. XLV. Sect. IV. n. 14.*

III. Jam certum est, non loqui Aristotelem, nec Regulam intelligendam esse de medio *secundum subjectum*: nam de relativè oppositis dicit

Ari-

Aristoteles
tum est, ea
de lapide, c
h. e. hujus
nec filius p
dicit, me
nis. At me
aër enim,
nigrum, e
bum & ni
qualitatis
IV. in
secundum
mum mut
nem in me
per omnia
media pri
do enim e
mè calidu
frigoris e
introduc
fit frigidu
frigoris e
tur, fit qu
nempe o
verso fri
secundo
pertrans
ios, & ex

Aristoteles, quod medium non habeant, sed certum est, ea habere medium subjecti, sicut patet de lapide, qui medium est inter patrem & filium, h. e. huiusmodi est subjectum de quo nec pater, nec filius prædicari potest. Deinde Aristoteles dicit, medium esse ejusdem generis cum extremis. At medium subjecti non est ejusdem generis: pater enim, qui est medium subjecti inter album & nigrum, est in prædicamento substantiæ; sed album & nigrum formaliter ad prædicamentum qualitatatis pertinent.

IV. intelligenda igitur est Regula de medio secundum formam, & est sensus; *Quando extremum mutatur in extremum, prius fieri mutationem in medium secundum formam.* Et quidem per omnia media oportet fieri transitum, ut sint media primo modo, ut habet Zabarella l. c. quando enim ex summè seu extremè frigidum fit extremè calidum, primò unus gradus, nempe octavus frigoris expellitur, & unus, nempe primus caloris introducitur, & ita ex frigido summè seu ut octo, fit frigidum ut septem; deinde septimus gradus frigoris expellitur, & secundus caloris introducitur, fitque frigidum ut sex, donec tandem summus, nempe octavus gradus caloris introducat, univèrso frigore expulso. At quando est medium secundo modo, non est necesse, omnia media pertransiri, ut notat Averroës II. de animâ com. 105, & ex eo Zabarella. Non enim, ut ex albo nigrum

nigrum fiat, aut vice versâ, necesse est, prius transmutationem fieri in omnes intermedios colores.

V. Ea, quæ medium habent tertio modo, Regula non concernit, siquidem intelligenda est de transmutatione, quæ fit per motum physicum, ac proprium, non de eâ, quæ fit per actus immanentes aut mutationes instantaneas, sicut ex Aristotelis *l. c.* constat,

VI. Quoniam Suarez *loc. in indic. cit.* ostendat, quomodo etiam, cum in moralibus ex uno extremo ad alterum transitur, id per mediû quodam modo fiat. Licet enim non necesse sit à viro transire ad vitium per virtutem; transitur tamen per materialem quandam participationem virtutis; ut cum, qui ex illiberali fit prodigus, incipit expendere, ille enim actus expendendi licet non sit liberalitatis *formaliter*, est tamen *materialiter*, quatenus posset studiosè & secundum virtutem fieri. Vide plura apud Suarezium *ibid.*

VII. Transitus hic ab uno extremo & alterum per media conspicitur quoque in mutationibus Reræ publicarum. Respublica Romanorum, expulsis regibus non statim & immediate à statu Monarchico migravit in Democraticum, sed prius majestatem Regum exceperunt bini Consules, atque ita Aristocratica fuit forma, quæ mox evasit mixta ex Aristocratiâ & Democratiâ, cum Valerius Consul populo duo egregia majestatis juramenta

ultimam n
magistrat
tunis pleb
quam cert
experienti
vidi, (qua
in eam sub
V. Pol. c. I.
ex statu p
Videatur
§. III.

M
Ara, x
X. Metap
jus propo
Quadam
maliter: f
maliter i
tantum y
moralibu
tremô, sic
licet non
aliquo m
aliquid d
mi, ut e
aliquo m
verò inc
accedit c

ultimam nempe provocationem & creationem magistratuū, concessit, donec tandem creatis Tribus plebis in Democratia prolaberetur. Quamquam certè hic transitus non est necessarius, cum experientia testetur, Democratias parere Tyrannidi, (qua sub monarchiam comprehenditur) & in eam subito transire. Et docet ita Aristoteles *Pol. c. II.* quemadmodum & Romana Respubl. ex statu populari immediate monarchica evasit. Videatur Arnisaus *Relect. Polit. Lib. II. c. ap. VI. §. III.*

REGULA XV.

Media constant ex contrariis

Ἄρα, καὶ τὸν ἄριστον εἶναι τὰ μεσῶτα, Aristoteles *X. Metaph. c. X. t. 22.* Et patet jam ferè sensus hujus propositionis per explicationem *Reg. preced.* Quaedam enim constant ex extremis remissis formaliter: sicut in tepido calor & frigus actu & formaliter insunt, sed in gradibus remissis; quaedam tantum virtualiter: ut colores intermedii, & in moralibus medium per recessum ab utroque extremo, sicut loquitur Suarez, qualis est virtus, quæ licet non constet ex extremis propriè, sapit tamen aliquo modo naturam extremorum: habet enim aliquid de opere seu inclinatione utriusque extremi, ut e. c. liberalitas inclinatur ad dandum, in quod aliquo modo convenit cum prodigalitate, simul verò inclinatur aliquando ad retinendum, in quod accedit quodammodo ad illiberalitatem. Vide

Kkk

So-